Zpráva o stavu neziskového sektoru v ČR: Důvěryhodnost sektoru NGO stále klesá / Co si o sobě myslí NGO „nevládky“ / Vztah médií a NGO

- CZ24 News | 5. října 2021

ČESKO: Už jsme se na tomto místě mnohokrát otřeli o sektor tzv. nevládních resp. neziskových organizací (zjednodušeně NGO). Je řada takových, které činí smysluplné aktivity (pomocné práce v sociální či zdravotnické oblasti, předškolní aktivity atd.) a mají pro společnost jasný význam (ne všechno zvládne erár, a také ne všechno je erár ochoten konat).

V posledních letech se však jako houby po dešti množí různé NGO, které nejenže nemají ani elementární odborné zázemí, ale především nijakým způsobem nesměřují k nějaké humanitární aktivitě a pomoci bližním, jak se kdysi hezky říkalo. Tyto spolky slouží jako převodní páky politických zájmů, sestavují seznamy nepřátel nějakých „jejich“ představ o tom, jak by se měla vyvíjet politika ve státě a na kontinentě (či v celém světě). Hemží se to různými spolky typu Evropské hodnoty, Europeum, Svobodu médiím atd., které mají jediný úkol: vytvářet předpolí pro nástup politických zájmů a institucí, které je iniciují a obvykle také aspoň zčásti platí. Potíž je skryta totiž v onom slově „zčásti“.

Jak níže uvidíme, tzv. neziskový sektor je přisát k veřejnému vemeni na všech úrovních, od municipální přes krajskou, ministerskou, celostátní – po evropskou. Platíme si tedy všechny tyto činnosti ze svých daní. Tedy i (a hlavně) ony politické mentory, šířící ve společnosti atmosféru nenávisti, nedůvěry a třídního boje. I kdybychom chtěli věřit někdejšímu prezidentu Václavu Havlovi, který byl průkopníkem přenosu mnoha pravomocí na neformální „občanskou společnost“, že si pod pojmem NGO představoval humanitární aktivity, dnešní realita je už namnoze docela jiná. Mimo jiné i díky Havlovi, který byl pro všechny tyto tendence jakýmsi „morálním“ beranidlem a jehož jménem se dosud většina z nich ohání.

Buďme konkrétní. Každoročně je zveřejňován materiál s názvem Index udržitelného rozvoje občanského sektoru (obvykle prezentován Markem Šedivým, jehož funkce nese název Prezident Asociace veřejně prospěšných organizací – vida, i parta „nevládek“ už má svého prezidenta). Operuje se v nich pojmem „organizace občanské společnosti“ (OOS).

Stojí za to z onoho materiálu zacitovat. Ale nejprve, a to na první pohled zaujme logo vetknuté do záhlaví toho materiálu. Je to logo (tentokrát nikoli nevládní, nýbrž oficiální americké vládní) organizace USAID.

Tuto organizaci založil president John F.Kennedy už v roce 1961, formálně byla odstartována přijetím zákona Foreign Assistance Act z téhož roku. V její preambuli se říká, že prý *„usiluje o podání pomocné ruky lidem v zámoří, bojujícím za lepší život, za účelem zotavení z katastrof, či těm, kteří se snaží žít ve svobodné a demokratické zemi.“* Tento citát nepřipomínám náhodou. Když si zrekapitulujeme činnosti různých europoidních aktivistů z NGO, těžko v jejich aktivitách shledáme cokoli, co by sebeméně korespondovalo s výše uvedenou preambulí. Co tedy oni „europoidi“

pohledávají pod počestnou vlajkou USAID? Leda že ta vlajka či ta celá instituce není zas tak počestná a její názor na to, co je svoboda a demokracie, se dá interpretovat různými účelovými způsoby. Co je blíže pravdě, posuď každý sám dle své zkušenosti.

Následující údaje pocházejí z oné souhrnné zprávy, kterou zdejší neziskový sektor předkládá zámořským šéfíkům a stává se tak součástí reportu „Index udržitelného rozvoje občanského sektoru ve střední a východní Evropě a Eurasii“, která Americká agentura pro mezinárodní rozvoj (USAID) zpracovává už přes 20 let s 29 zapojenými státy. Náhodný jistě není onen časový „sledovací“ interval ani sledované teritorium – výlučně země bývalého „ost-bloku“. Tedy někdejší Sovětský svaz a jeho satelity.

Nuže – co se tedy míní a sleduje pod pojmem prezentovaným panem prezidentem Šedivým jako Index udržitelného rozvoje občanského sektoru (OS)? Čtěme:

Tento index prý „sleduje celkovou příznivost prostředí pro občanskou společnost se zaměřením na:

–právní prostředí v dané zemi,

–organizační základnu, jakou mají organizace OS v dané zemi,

–finanční zajištění,

–prosazování zájmů organizací OS,

–škálu služeb, které organizace OS poskytují,

–celkovou infrastrukturu sektoru,

–jak jsou organizace OS vnímány širokou veřejností.“

Z údajů poskytnutých tímto materiálem plyne, že zatímco finanční zajištění roste a vzkvétá, veřejný obraz naopak zvolna klesá. Proč asi?

A nyní pár věru zajímavých čísel:

V prosinci 2017 bylo v České republice registrováno 110.383 spolků, 2792 obecně prospěšných společností, 938 zájmových sdružení právnických osob, 517 nadací, 1.558 nadačních fondů a 4.177 církevních organizací.

Podle zatím nejnovějšího zveřejněného reportu za rok 2019 (dle údajů ČSÚ z ledna 2020) existovalo v České republice více než 130.000 organizací občanského sektoru, z toho 99.292 spolků a 25.319 pobočných spolků, 2.591 obecně prospěšných společností, 1.952 nadačních fondů, 1.179 zapsaných ústavů a 522 nadací. Lze zde tedy zaznamenat nárůst celkem minimálně o 10 tisíc NGO.

Ještě zajímavější informaci najdete v následujícím přehledu. V neziskovém sektoru podle dat ČSÚ (jsou k dispozici ta z r. 2015) bylo možno napočítat celkem 107 243 plných úvazků, což činí 2,12 % podílu na zaměstnanosti ČR (o rok dříve, v roce 2013 to bylo „jen“ 104 830 a v roce 2012 to bylo 54220 plných úvazků. Vedle toho v neziskovém sektoru působí tzv. dobrovolníci, a to v počtu představujícím v roce 2014 celkem 26 414 plných úvazků, (v roce 2013 to bylo 25 307 plných úvazků). A pro srovnání poslední dostupná čísla za rok 2017 říkají, že pracovalo pro český neziskový sektor celkem 105 292 lidí v přepočtu na plné úvazky. Je třeba k nim však připočíst dobrovolníky, téměř 27 tisíc přepočtených úvazků.

A to nejlepší nakonec: v jaké výši a z jakých zdrojů je realizováno finanční zajištění činnosti NGO.

Jak praví zpráva přednesená před čtyřmi lety, z veřejných zdrojů v roce 2016 celkem přitekly dotace ve výši skoro 18 miliard Kč (rok předtím to bylo16,48 mld Kč a v roce 2015 „jen“ nějakých 14 mld. Kč).

Veřejné finance do NGO přitékaly v této struktuře:

–10.87 miliard Kč ze státního rozpočtu

–2,84 miliard Kč z krajských rozpočtů a rozpočtu hlavního města Prahy

–3,95 miliard Kč z obecních rozpočtů kromě Prahy

–221 milionů Kč ze státních fondů ČR

K tomu ovšem připočtěme objemné veřejné zakázky, a to přímo od státu (225 mil. Kč) či od Prahy a krajů (373 mil. Kč)

Od individuálních dárců (mezi nimi ovšem jistě mohou figurovat i jiné nestátní organizace, řekněme takový George Soros, ale to je jistě jen konspirační teorie, že…) dorazilo v roce 2014 celkem 4,854 miliard Kč (v roce 2013 trochu méně: 4,541 miliard Kč). Za rok 2016 však to vydaná zpráva neuvádí, což je pozoruhodné a opět to navádí k otázce „proč asi“.

V „nové“ tedy zatím poslední známé zprávě za rok 2019, je předkladatel mnohem méně štědrý na konkrétní informace o financování sektoru NGO. Mezi řádky se dovídáme nekonkrétní informaci, které by jistě slušelo dešifrování: „Byly spuštěny nové grantové výzvy z Fondů EHP a Norska. Jeden z programů – Active Citizen Fund je nově spravován konsorciem tří neziskových organizací (Open Society Fund, Výbor dobré vůle – Nadace Olgy Havlové a Skautský Institut). Program je tematicky zaměřen na posílení znevýhodněných skupin a občanské společnosti. Přerozdělí téměř 13 milionů EUR.“ Přitom jen o pár řádek vedle čteme, že „Finanční podpora přímo ze zahraničí představuje pro OOS jen okrajový zdroj.“ Je-li 13 milionů EUR (a to jen na jediný projekt, o ostatních se cudně mlčí) „okrajovým zdrojem“, jak potom vypadají ty hlavní?

Podrobněji se zpráva zabývá jen přímým donátorstvím: „Podle nejnovějších dat Fóra dárců přispěli v roce 2018 soukromí dárci na veřejně prospěšné účely částkou 8.45 miliard Kč. Z toho 2 miliardy byla podpora individuálních dárců, 4 miliardy představovaly dary od firem, 1.8 mld. od nadací a nadačních fondů (nejštědřejší z nich byl polostátní ČEZ), a 650 milionů tvořily výnosy z veřejných sbírek.“ A dodává se zde alibisticky: „komplexní data k veřejnému financování OOS nejsou dostupná“. Čím to, že před čtyřmi lety byla? A nemá náhodou každá neziskovka ze zákona povinnost zveřejňovat své výroční zprávy a zprávy o hospodaření, tedy kolik a od koho peníze přijaly a komu a na co je vydaly?

Jen tak mimochodem, mluvíce o financování tohoto sektoru, je třeba vědět, že dary, dotace a granty, které OOS získají, nepodléhají zdanění. Individuální dárci mohou využít možnosti snížení daňového základu pro daň z příjmu o 15 %, firemní dárci pak maximálně o 10 %. Jak říká v jedné hře jedna cimrmanovská postava: To je hospodářství, inu – Turecko.

Vedle toho se zpráva rozhořčuje nad návrhem hnutí Svoboda a přímá demokracie zavést pro OOS povinnost zveřejňovat výši finanční podpory přijaté ze zahraničí na zvláštních účtech. Zpráva konstatuje, že „návrh byl mnohými označen za populistický a neměl žádnou šanci na úspěch.“ Bohužel, dodávám já. A přímo doběla neziskovkáře (podle jejich vlastních slov) rozpálil někdejší předseda hnutí Trikolóra Václav Klaus ml., když prezentoval svůj slib „vzít peníze politickým

neziskovkám”.

K zamyšlení je přehled toho, čím se občanský sektor mj. zabýval (opět citováno podle zprávy za rok 2019): protesty proti M. Zemanovi, A. Babišovi, ministryni financí A. Schillerová, která navrhovala snížení dotací neziskovkám o 3 miliardy, a samozřejmě „dezinformačním médiím“. NGO paranoidně prohlašují, že jsou ohrožovány nejen z politických pozic, ale i od veřejnosti, aktivistům je vyhrožováno, což ovlivňuje negativně kvalitu jejich výkonu atd. Naopak je zde významná podpora migrace, opakovaně pochvalně zmiňované aktivity Minářova Milionu chvilek pro demokracii (když tu zprávu psali, tak asi ještě neznaly detaily věru zajímavého hospodaření „chvilkařů“), podpora hnutí Jsme fér, prosazujícímu stejnopohlavní manželství, pochvala na adresu České televize, která prý pro NGO získala 72 milionu korun, atd.

Zpráva velmi zajímavými slovy popisuje vztah médií a NGO: „Největší prostor získávaly OOS ve veřejnoprávních médiích, především v pořadech jako je 168 hodin, Reportéři nebo Sama doma. Konzervativní média, média napojená na extrémistické politické strany nebo média podporující autoritativní režimy často šířila nepravdivé zprávy o OOS (fake news).“ Jak už jsme zvyklí, ani tato zpráva se nijak nezatěžuje doložit, která média a jak „podporují autoritativní režimy“ a šíří nepravdy. Prostě se to řekne a basta.

Jak už se v této rubrice konstatovalo, důvěryhodnost sektoru NGO stále klesá. Méně než jim vyslovuje veřejnost důvěru už jen církvím a politickým stranám. Při četbě uvedených faktů si lze snadno dovodit, proč tomu asi tak je.